

چندوبگاه مرجع درباره آزمون تیمز

چکیده

با توجه به نتایج ملی آزمون‌های مطالعات تیمز مشاهده می‌شود که جایگاه دانش‌آموزان ایرانی در کلیه ادوار این آزمون همواره از میانگین بین‌المللی پایین‌تر بوده است. این نتایج ضعیف نیازمند تحقیق و پژوهش‌های فراوان برای علت‌یابی موضوع است. از آنجا که هر پژوهشی نیازمند منابع و اطلاعات است بر آن شدم برخی سایت‌های مفید در این زمینه را که می‌توانند برای پژوهشگران این عرصه راهگشا باشند معرفی نمایم. از این جهت مقاله حاضر از نوع نظری-کاربردی می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: آزمون تیمز، تیمز، وبگاه مرجع

مقدمه

کشورها از سراسر جهان گام‌های مؤثری را در زمینه ارتقا و بهبود سطح یادگیری برداشته است. یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین مطالعات انجام شده توسط IEA، مطالعه بین‌المللی روندهای آموزش ریاضی و علوم (TIMSS) است که تاکنون بیش از شصت کشور در آن شرکت کرده‌اند.

تاریخچه‌ای مختصر از آزمون تیمز

در سال ۱۹۵۷ میلادی، با پرتاب نخستین قمر مصنوعی به فضا در اتحاد جماهیر شوروی، امریکایی‌ها احساس عقب‌ماندگی کردند. از آن پس در جامعه آمریکا توجهات زیادی به امر آموزش معطوف شد چرا که آن‌ها علت عقب‌افتادگی خود در رقابت فضایی را

نظام‌های آموزشی در همه جا از ارکان مهم توسعه جوامع به‌شمار می‌آیند. اصولاً جوامع، اهداف و آرمان‌های خود را از طریق تأسیس این نظام‌ها دنبال می‌کنند. با این تعبیر، آموزش و پرورش را می‌توان الگوی کلی نهادها و مؤسسات موجود در جامعه قلمداد نموده، و یا رشد و توسعه جوامع را در گرو رشد و توسعه نظام‌های آموزشی ممکن دانست (کیامنش و خیریه، ۱۳۷۹).

انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA) از مؤسسات پژوهشی معتبری است که با سابقه بیش از نیم قرن و انجام ده‌ها مطالعه بین‌المللی در موضوعات مختلف آموزشی و جلب مشارکت

ضعف در امر آموزش مدرسه‌ای دیدند. آغاز «دوران ریاضیات جدید» و همچنین «رجعت به اصول» گواهی است بر این مدعا.

در همان زمان ویلیام وال، نخستین رئیس انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (IEA) در فاصله سال‌های ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۲ تلاش خود را برای انجام مطالعات بین‌المللی آغاز کرد و در سال‌های ۶۷-۱۹۵۹ اولین مطالعه بین‌المللی ریاضی (FIMS) (First International Mathematics Study) را با کمک یونسکو انجام داد. انجمن، به‌علاوه، در سایر حوزه‌های آموزشی هم، در سال‌های ۷۳-۱۹۶۶ اولین مطالعه بین‌المللی علوم (First International Science Study)، در سال‌های ۸۹-۱۹۷۶ دومین مطالعه بین‌المللی ریاضی (SIMS) (Second International Science Study) و در سال‌های ۸۹-۱۹۸۰ دومین مطالعه بین‌المللی علوم (Second International Science Study) (SISS) را طراحی و اجرا کرد. همچنین از سال ۱۹۹۵ به بعد به‌طور منظم هر ۴ سال یک بار دو موضوع ریاضی و علوم با هم و همزمان مورد آزمون بین‌المللی قرار گرفته که به آزمون تیمز (TIMSS) (Third International Mathematics and Science Study) مشهور شده است.

تعداد کشورهای شرکت‌کننده در مطالعات انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در هر دوره (۱۹۹۵، ۱۹۹۹، ۲۰۰۳، ۲۰۰۷، ۲۰۱۱) متفاوت بوده است. در مطالعات اخیر علاوه بر کشورهای اروپایی، امریکای شمالی و جنوب شرقی آسیا چندین کشور از خاورمیانه، آسیای مرکزی و آفریقا نیز شرکت داشته‌اند.

از سال ۲۰۰۳ به بعد نام «سومین مطالعه بین‌المللی ریاضیات و علوم» به «مطالعه بین‌المللی روند ریاضی و علوم» (Trend International Mathematics and Science Study) تغییر نام داد. شایان ذکر است که به دلیل یکسان بودن حرف اول دو کلمه سومین و روند در زبان انگلیسی (Third & Trend) در علامت اختصاری مطالعه (TIMSS) تغییری به‌وجود نیامد.

مطالعه تیمز روی سه نوع جمعیت صورت می‌گیرد: جمعیت اول، دانش‌آموزان پایه چهارم (چهارم ابتدایی) جمعیت دوم، دانش‌آموزان پایه هشتم (پایه سوم راهنمایی) جمعیت سوم، دانش‌آموزان پایه دوازدهم (سال آخر دوره دبیرستان و فنی حرفه‌ای).

هدف از مطالعات تیمز ارزیابی عملکرد

دانش‌آموزان، بهبود فرایندهای یاددهی و یادگیری ریاضی و علوم و فراهم نمودن اطلاعات در مورد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در ارتباط با انواع متفاوت برنامه‌های درسی، اقدامات آموزشی و محیط مدرسه بر عملکرد دانش‌آموزان است.

جایگاه ایران در تیمز

کشور جمهوری اسلامی ایران به‌منظور ارزیابی و بهبود نظام آموزشی خود از سال ۱۳۷۰ برابر با ۱۹۹۱ میلادی رسماً همکاری خود را با انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی آغاز کرده و تاکنون در مطالعات دوره‌های ۱۹۹۵، ۱۹۹۹، ۲۰۰۳، ۲۰۰۷، ۲۰۱۱ و تیمز پیشرفته، ۲۰۰۸، شرکت کرده است و هم‌اکنون در حال تدارک و اجرای آزمون تیمز ۲۰۱۵ می‌باشد.

نتایج آزمون‌های تیمز در دوره‌های مختلف آزمون به شرح زیر است:

رتبه ایران در تیمز ۱۹۹۵	رتبه ایران در تیمز ۱۹۹۹	رتبه ایران در تیمز ۲۰۰۳	رتبه ایران در تیمز ۲۰۰۷	رتبه ایران در تیمز ۲۰۱۱
تعداد کل کشورهای شرکت‌کننده	تعداد کل کشورهای شرکت‌کننده	تعداد کل کشورهای شرکت‌کننده	تعداد کل کشورهای شرکت‌کننده	تعداد کل کشورهای شرکت‌کننده
۲۵ / ۲۶	-	۲۲ / ۲۵	۲۸ / ۳۶	۴۳ / ۵۰
۲۵ / ۲۶	-	۲۲ / ۲۵	۲۷ / ۳۶	۳۸ / ۵۰
۳۷ / ۴۱	۳۳ / ۳۸	۳۴ / ۴۶	۳۴ / ۴۹	۳۲ / ۴۲
۳۸ / ۴۱	۳۱ / ۳۸	۳۱ / ۴۶	۲۹ / ۴۹	۲۲ / ۴۲

رتبه دانش‌آموزان ایران در دروس ریاضیات و علوم در دو پایه چهارم ابتدایی و سوم راهنمایی در سال‌های ۱۹۹۵، ۱۹۹۹، ۲۰۰۳، ۲۰۰۷، ۲۰۱۱ و ۲۰۱۵

با نگاهی گذرا به نتایج آزمون تیمز واضح است که دانش‌آموزان ایرانی عملکرد ضعیفی در این آزمون داشته‌اند و با توجه به اینکه نمونه انتخابی از سوی انجمن بین‌المللی پیشرفت تحصیلی معرف کل جامعه دانش‌آموزی کشور است و نیز با عنایت به جایگاه برجسته و ممتاز ایران در المپیادهای علمی لازم است پژوهش‌هایی در این خصوص صورت گیرد تا علت این ضعف مشخص گردد و سهم هر یک از عوامل تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تعیین گردد و معلوم شود چگونه می‌توان درصدد برطرف کردن نقاط ضعف برآمد. اما همان‌طور که مسلم است از مهم‌ترین نیازهای یک محقق و پژوهشگر اطلاعات است، اطلاعاتی که بتوان با کمک آن نتایج ارزشمندی

در رابطه با نظام آموزش کشور به دست آورد. در همین راستا بر آن شدیم تا برخی از مهم‌ترین و کامل‌ترین منابع و وبگاه‌هایی را که اطلاعات مربوط به آزمون‌های تیمز و پرلز را در ادوار مختلف در بر دارند معرفی نماییم تا از این طریق زمینه برای تحقیق و پژوهش افراد علاقه‌مند فراهم آید.

۱. وبگاه انجمن بین‌المللی پیشرفت تحصیلی (IEA)

نشانی این وبگاه عبارت است از (www.iea.nl). این سایت مرجعی است کامل از کلیه اطلاعات مربوط به آزمون‌های بین‌المللی از جمله تیمز و پرلز که توسط انجمن IEA برگزار شده است.

در این سایت قسمت‌های متفاوتی از جمله مطالعات انجام شده، کتاب‌ها و مقالات منتشر شده پیرامون آزمون‌ها و نیز کنفرانس‌های برگزار شده می‌باشد. اما مهم‌ترین قسمتی که می‌توان بدان اشاره کرد سربرگ data است که در آن می‌توان به کلیه داده‌های مربوط به آزمون‌های برگزار شده دست یافت. داده‌هایی شامل:

۱. پاسخ دانش‌آموزان کشورهای شرکت‌کننده به سؤالات؛
 ۲. پاسخ دانش‌آموزان کشورهای شرکت‌کننده به پرسش‌نامه‌های دانش‌آموز؛
 ۳. پاسخ دبیران کشورهای شرکت‌کننده به پرسش‌نامه‌های معلم؛
 ۴. پاسخ مدیران مدارس کشورهای شرکت‌کننده به پرسش‌نامه‌های مدیران مدرسه.
- گفتنی است که در آزمون تیمز علاوه بر سؤالاتی که دانش‌آموزان در دو درس ریاضی و علوم پاسخ می‌دهند، سه نوع پرسش‌نامه دانش‌آموز، مدیر مدرسه و دبیر مربوطه نیز باید پاسخ داده شود. این پرسش‌نامه‌ها حاوی مطالبی پیرامون وضع اقتصادی خانواده، امکانات مدرسه، سابقه دبیر و ... است که خود منبع بسیار مناسبی برای تحقیق و پژوهش است.

۲. وبگاه مرکز ملی مطالعات بین‌المللی تیمز و پرلز

نشانی این وبگاه <http://timsspirils.ir> می‌باشد. این وبگاه شامل قسمت‌هایی مانند انتشارات، پژوهش‌ها و گزارش‌های تحلیلی است. یکی از بخش‌های مفید این وبگاه پرسش‌نامه‌های دبیر، دانش‌آموز و مدیر مدرسه است که به زبان فارسی نیز قابل دریافت است.

۳. وبگاه پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

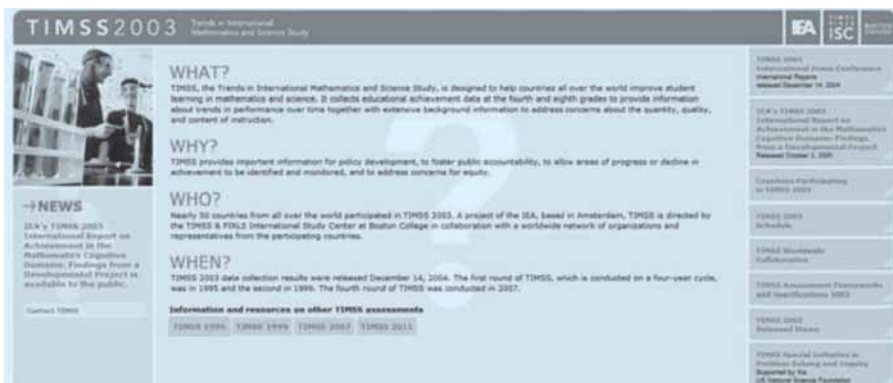
نشانی این وبگاه <http://www.rie.ir> است و شامل بخش‌های مفیدی از جمله طرح‌های در حال اجرا، پایان‌نامه، مقاله و کتابخانه می‌باشد. همچنین در قسمت «مرکز ملی مطالعات تیمز و پرلز» آخرین اخبار

گزارش‌ها و کارگاه‌های آموزشی پیرامون تیمز و پرلز قابل دسترسی است. در این وبگاه به هر دوره از آزمون‌های تیمز نیز یک وبگاه فرعی اختصاص یافته است که شامل اطلاعات، تحقیقات و گزارش‌های منتشر شده پیرامون آزمون مورد نظر می‌باشد. این وبگاه‌های فرعی عبارت‌اند از:

- الف. تیمز ۱۹۹۵: <http://timss.bc.edu/timss1995.html>
- ب. تیمز ۱۹۹۹: <http://timss.bc.edu/timss1999.html>
- ج. تیمز ۲۰۰۳: <http://timss.bc.edu/timss2003.html>
- د. تیمز ۲۰۰۷: <http://timss.bc.edu/timss2007.html>
- ه. تیمز ۲۰۱۱: <http://timss.bc.edu/timss2011.html>

در این مجموعه سایت اطلاعات مفیدی به لحاظ تحقیق و پژوهش موجود است که بیان همه آن‌ها از حوصله این بحث خارج است، اما به‌عنوان نمونه می‌توان به بخش encyclopedia اشاره کرد که شامل توضیحاتی پیرامون نظام‌های آموزشی هر یک از کشورهای شرکت‌کننده در آزمون است.

منابع

۱. احمدی، حمیده (۱۳۹۱). تحلیل عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی ریاضیات دانش‌آموزان ایرانی پایه دوازدهم شرکت‌کننده در مطالعه تیمز پیشرفته ۲۰۰۸. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان.
۲. استیگلر، جیمز و جیمز هیبرت. (۱۳۹۰). **شکاف آموزشی؛ بهترین ایده‌ها از معلمان جهان برای بهبود آموزش در کلاس درس**. مترجمان: دکتر محمدرضا سرکارآزانی، علی‌رضا مقدم، انتشارات مدرسه، تهران.
۳. الماسی، علی محمد. (۱۳۷۵). **آموزش و پرورش تطبیقی**. رشد، چاپ ششم، ۸۲، تهران.
۴. بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۸۸). **روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی** (جلد اول). انتشارات نشر دوران، تهران.
۵. بیرمی‌پور، علی و محمدجواد لیاقت‌دار. (۱۳۸۸). بررسی کیفیت تدریس درس ریاضی پایه چهارم دبستان شهر اصفهان به منظور ارائه راهکارهایی برای بهبود عملکرد دانش‌آموزان در آزمون بین‌المللی تیمز: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۶. پهلوان صادق، اعظم. (۱۳۸۴). ارتباط پیشرفت ریاضی دانش‌آموزان دختر و پسر ایرانی شرکت‌کننده در مطالعه تیمز ۲۰۰۳ با متغیرهای فردی و خانوادگی. دانشگاه تربیت معلم، تهران.